

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

VAXHOLMS FÄSTNING. — FOTO. A. MALMSTRÖM, STOCKHOLM.

18:DE ÄRG.

DEN 20 MAJ 1917

N:o 34

Foto. Kurnell, Öbg.

H. G. Hammar

Klubb: Bengt Sjöbergssparre.

HUGO HAMMAR.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den omständigheten, att pansarbåten "Sverige" i dagarna gör sitt inträde i aktiv tjänst bland svenska flottans fartyg, torde utgöra tillräcklig anledning att ägna ett ögonblicks uppmärksamhet åt det skeppsvarf, som haft framställningen af den nationella gåfvan sig anförtrodd, och åt dess driftige och duglige chef.

Göteborgs mekaniska verkstad, numera äfven officiellt benämnd Götaverken, är en af vårt lands äldsta industriella anläggningar inom den mekaniska branschen. Grunden till densamma lades nämligen redan 1840 af Alexander Keiller, som i Göteborg på en gammal bastion vid den nuvarande Skeppsbron uppförde den första verkstadsbyggnaden. År 1855 öfverflyttades en del af verksamheten på andra sidan älven och här anlades tillika ett varf, som blef den första början till de nuvarande storartade anläggningarna, hvilka samtliga tillkommit efter 1898, då de förutvarande till allra största delen ödelades genom eldsvåda. Verkstaden befann sig då alltjämt i den Keillerska släktens ägo och stod under ledning af grundläggarens son, civilingenjören James Keiller senior. Den 1 juli 1906 öfvertogs emellertid hela anläggningen af Göteborgs Nya Verkstads Aktiebolag och samtidigt inträdde den nuvarande verkstadschefen som teknisk ledare.

Hugo Gilius Eugène Hammar är född i Replinge af Kalmar län den 4 mars 1864. Föräldrarna voro häradsarkivaren Carl Gilius Hammar och hans maka Charlotte Sjöberg. Efter att år 1883 ha aflagt mogenhetsexamen vid Kalmar högre allmänna läroverk började han sin bana i det tekniska arbetets tjänst genom att under två års tid förvärfa sig öfning och färdighet som plåtslagare vid Kockums mekaniska verkstad i Malmö. Därefter genomgick han den treåriga fackskolan för skeppsbyggeri vid Chalmersska institutet i Göteborg, hvarifrån han år 1888 erhöll afgångsbetyg som skeppsbyggmästare — den förste i raden af de lärjungar, som erhållit dylikt diplom från denna läroanstalt. Såväl före som efter sin studietid praktiserade Hammar dessutom i sammanlagdt nio år vid olika verkstäder och ritkontor i Frankrike, England och Amerika och gjorde sig redan nu bemärkt som en framstående konstruktör. Särskildt förtjänar omnämnas, att han vid New Port New Shipbuilding and Dry Dock Co. 1898—1900 ledde konstruktionsarbetena på Förenata Staternas första större pansarbåtar "Kentucky" och "Kearsarge" med ett displacement af 11,540 ton hvardera.

Samtidigt ägnade Hammar ingående fortsatta studier i skeppsbyggerivetenskap, som bland annat satte frukt i betydelsefulla utredningar rörande standardiserade stabilitetsberäkningar för fartyg, hvilkas resultat han framlade i föredrag såväl inför fackmannasammanslutningar i Amerika som inför det tyska Schiffsbautechnische Gesellschaft. På världskongressen i Paris år 1900 höll han ett uppmärksammat föredrag om fartyg med olja som motorbränsle och har sedermera vid upprepade tillfällen inom Teknologföreningens afdelning för skeppsbyggnadskonst lämnat värdefulla meddelanden om gjorda rön och erfarenheter.

År 1896 hade nämligen Hammar återvänt till fäderneslandet för att öfvertaga platsen som förste fartygskonstruktör och ritkontorschef vid Lindholmens verkstad, hvarest under hans ledning ett stort antal fartyg utfördes såväl för svenska örlogsflottan som för handelsjöfarten. Härifrån öfverflyttade han år 1906 till Göteborgs nya mekaniska verkstad för att öfvertaga ställningen som öfveringenjör och meddirektör åt direktör Sven Almqvist samt blef sedermera, då denne år 1910 undanbad sig återval, verkställande direktör i detta bolag.

Under Hammars insiktsfulla och nitiska ledning ha

Götaverken ryckt fram till en rangplats bland de svenska varfven, hvarom i sin mån vittnar, att huvudledningen af pansarbåten Sveriges byggande förledes hit. Betydliga utvidgningar af varfvet ha företagits icke minst under den högkonjunktur kriget nu medfört, talrika order ligga inne och ännu flera beställningar väntas, så att varfvet kapacitet är uttömd för åratals framåt. Också har arbetareantalet varit stadigt i stark stegring.

Inom Sveriges Verkstadsförening kan Hammar räknas till de mest verksamma och intresserade medlemmarna. Representant för Götaverken sedan år 1907 utsågs han år 1911 till suppleant i öfverstyrelsen och blef år 1912 ordförande i västra kretsens lokalstyrelse samt samtidigt ordinarie ledamot af föreningens öfverstyrelse. I förekommande kommittéarbeten har han städe tagit en intresserad och fruktbar del och bl. a. anlåtats som föreningens delegerad vid aftalsunderhandlingar.

För arbetarnes bästa har Hammar städe varit intresserad. På hans initiativ har bolaget gripit sig an med arbetarbostäders uppförande och ett intressekontor till personalens bästa blifvit upprättadt. Den konflikt, som för närvarande är rådande vid verkstaden, har uppstått på grund af förhållanden, som legat utanför räckvidden af hans inflytande.

På grund af sina stora allmänna intressen och sin praktiska förmåga har Hammar varit eftersökt för ett stort antal offentliga uppdrag. Sålunda valdes han år 1914 till stadsfullmäktig i Göteborg och har därjämte haft säte i ett stort antal styrelser eller beredningar såsom i styrelserna för Lundby arbetareinstitut och för Göteborgs stads arbetsförmedlingsantalt, i den af stadsfullmäktige tillsatta s. k. lifsmedelsberedningen, i stadens vedbyrå och bränslekommission, i styrelsen för Navigationsskolan, i sjukhusberedningen samt i styrelsen för 1921 års minnesutställning, i hvars utskott för finanser och förvaltning, för sjöfartsutställning samt för utlandssvenskarnes utställning han blifvit invald. Det är icke för mycket sagdt, att Hammar tillhör Göteborgs stads mest anlitade och uppskattade kommunalmän.

Äfven regeringen har begagnat sig af hans förmåga för hvarjehanda uppdrag och utredningar. Han har sålunda säte i kommittén för utredning om utvidgning af örlogsvarfvet i Karlskrona och insattes år 1914 i den vid krigsutbrottet bildade Statens Industrikommission. Dessutom har han varit tillkallad som sakkunnig i ett flertal andra k. kommittéer och vid utredningar i departementen.

Mångfaldiga bevis har Hammar också fått mottaga på sina tekniska och industriella kollegers uppskattning och förtroende. Sveriges industriförbund har invalt honom i sin styrelse. Tekniska Samfundet i Göteborg har vid upprepade tillfällen utsett honom att intaga ordförandesolen. Svenska Exportföreningen har gifvit honom säte i sin styrelse. Annat att förtiga.

Säkerligen är det med känslor af fosterländsk tillfredsställelse direktör Hammar nu sett sitt stolta verk, pansarbåten "Sverige", det största örlogsfartyg, som hittills byggts på svenskt varf, ånga utför älven. Och dessa känslor motsvaras uppriktigt af den tacksamhet, som hyses i tusentals svenska bröst för den osparda möda han gjort sig att åstadkomma ett i alla afseenden förstklassigt arbete, som är ägnadt att lända vårt land icke blott till krigiskt värn utan äfven till heder i fredens dagar.

Ännu i sina bästa och handlingskraftigaste år skall Hammar helt visst också ytterligare mängden gång få glädjen se storverk på skeppsbyggeriets område utförda vid det varf, till hvilket han knutit sitt namn som det tredje i ett ärorikt klöfverblad.

Uts. Statistron, Sthlm.

Klubb: Kom. A.-B. Bengt Sjöförsvarer, Sthlm.-Gbg.

INVIGNINGSKONSERT MED EXOTISK MUSIK utförd med grammoфон efter plattor lånade från Vetenskapsakademien i Berlin. Främst i midten Kronprinsen, närmast prof. Svante Arrhenius; bakom H. K. H. synes museets nuvarande ledare, prof. Hartman samt grefve Birger Mörner. — Vi återkomma med museibilder för hvilka vi i detta nr sakna utrymme.

PANSARBÅTEN "SVERIGE".

I Göteborgs hamn har man på sista tiden haft tillfälle att göra intressanta jämförelser mellan vårt lands första pansarfartyg "Svea" och den strax bredvid förtöjda pansarbåten "Sverige". Båda äro byggda i Göteborg och beteckna hvar sitt skede i den svenska örlogsmarinens utveckling.

"Svea" byggdes efter beslut af 1883 års riksdag på Lindholmens varf. Den fick ett displacement af 3,051 ton och ansågs utgöra höjdpunkten af hvad vårt lands ekonomiska tillgångar tillät i afseende på pansarbåtsbyggen: det beviljade anslaget uppgick till 2,918,000 kr. Bestyckningen utgjordes i främsta rummet af 2 stycken 25 cm. kanoner samt 4 stycken 12 cm. kanoner, hvilka 6 stycken vid ombyggnad i början på detta århundrade utbytts mot en 21 cm. kanon och 4 stycken 15 cm. kanoner. Denna båt utgjorde inledningen till det flottprogram, som följdes fram till unionsupplösningen.

Pansarbåten "Sverige" tillhör en typ, som enligt den för 1911 års riksdag framlagda planen skall ha ett displacement af 6,800 ton och en bestyckning af 4 st. 28 cm. och 8 st. 15 cm. kanoner. Dess hastighet är ock vida större — 22,5 knop mot "Sveas" 14,7. Svenska staten har den ingenting kostat, utan är helt och hållet ett resultat af den storartade offervillighet för försvaret, som kom till synes vid 1912 års stora insamling och som tilldrog sig hela världens beundran. Hela det för båtens färdigställande erforderliga beloppet beräknades år 1911 till 12 mill. kr., en summa, som emellertid på grund af tidsförhållandena icke så litet överskridits.

Byggandet af ett så stort fartyg var då det igångsattes ett i vårt land ovanligt företag, hvarför våra största varf, Götaverken, Lindholmen, Kockums samt Bergsunds mekaniska verkstäder förenade sig om ett gemensamt anbud, som antogs af K. m:t och kronan den 19 nov. 1912. Den första kölplåten lades den 12 december 1912, hvarefter byggandet af fartyget lugnt fortgick, så att det kunde sjösättas den 3 maj 1915. De genom kriget skapade svåra förhållandena

på arbetsmarknaden ha emellertid försenat fartygets leverans ända tills nu.

För den till mellan 4 och 500 man uppgående besättningen är sörjdt på bästa sätt genom ljusa och luftiga messer och logementer, läsrum och goda sanitära anordningar, hvarjämte köksafdelningen är utrustad med de modernaste spisar, kokapparater etc. Inredningen för befälet gör kanske intryck af att vara enklare än på våra äldre pansarbåtar, men alla hytter äro rymliga, ljusa och väl ventilerade.

Sådant fartyget nu ligger på vattnet gör det på fackmannen ett synnerligen angenämt intryck, i det af öfverbyggnaderna och de stora artilleritornen med sina kraftiga stycken uppåras af ett smäckert skrof med synnerligen vackra linier.

När den nye örlogsmannen nu lämnar Göteborg för att docka i Karlskrona, ledsagas den helt visst af en varm önskan af hvarje svensk, att äran och lyckan städse må följa dess väg när det med de kära blå och gula färgerna i akterstäfven kommer att plöja genom vågorna.

Text till bild å sid. 540.

Veckans stora teaterevenemang i Stockholm har varit Deutsches Theaters framförande af Vollmoellers pantomim "Miraklet" på K. Teatern med musik af Humperdinck. Miraklet är byggt på den gamla Marialegenden om Madonnan som steg ned från sitt altare i ett kapell och under långa år gjorde klostertjänst i stället för en förrymd nunna tills denna efter ett lif i synd och lidande återvände till klostret för att vinna frid. Vollmoellers efter tydligt förebild af Mæterlincks "Soeur Beatrice" nu af professor Reinhardt iscensatta pantomim har föregåtts af en reklam som för oss svenskar varit måhända väl stark. Ätminstone kan man icke undgå den reflexionen då man söker värdesätta stycket ur dramatisk synpunkt och då man har en så nära liggande jämförelsepunkt som "Det gamla spelet om Envar", som för öfrigt Dramatiska teatern i denna vecka återupptagit. En blandning af operaballet, kyrklig opera och pantomim är det som bjudes, icke så mycket af uppbyggelse och tanke på dödens närhet, som man kunnat förvänta.

Emellertid — "Miraklet" blef ändå en stor seger och då främst för Reinhardt, den öfverdådige och geniale regissören. Här firar hans världsberömda regikost verkliga triumfer. "Miraklet" bjuder ju också på rika möjligheter för honom att briljera. Scener med ståtliga färg- och belysningseffekter och massverknningar — som gjort Reinhardt så ryktbar — aflösa hvarandra. De vallfärdandes långa procession kring madonnan, den ystra banketten

Forts. å sid. 540.

SVENSKA FLOTTANS STOLTASTE FARTYG.

— 532 —

HVAR 8 DAG

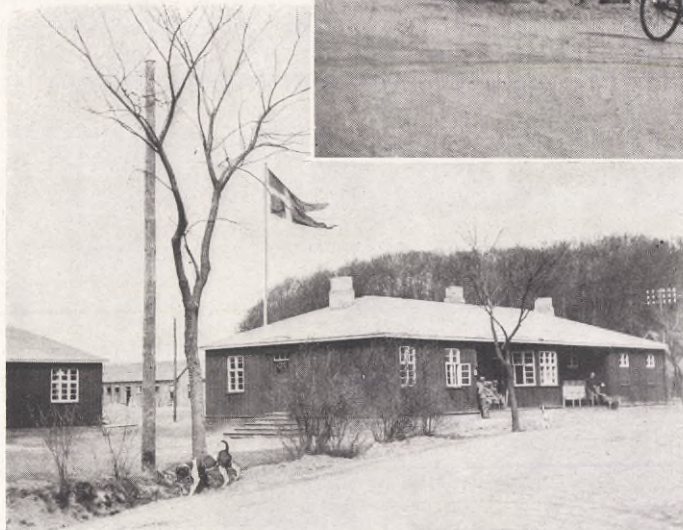
Foto. Karnell, Gbg.

PANSARBÅTEN "SVERIGE", SOM I DAGARNE FULLBORDATS VID GÖTAVERKEN. — *Fotografi tagen i Göteborgs hamn.*

Klöver: Bengt Sjöberg.

DET NYA DANSKA INTERNERINGSLÄGRET FÖR RYSKA KRIGSINVALIDER.

På sin tid väcktes, som bekant, ett förslag att de neutrala staterna skulle inom sina landamären mottaga ett antal sjuka krigsfångar och invalider för att under gynnsammast möjliga förhållanden bereda dem vård och rekreation. Denna människovärdiga tanke har nu i vid omfattning bringats till utförande i Danmark. Danska staten har nämligen vid Horseröd i närheten af Hålsingör låtit inrätta ett stort interneringsläger, där en omfattande samling byggnader uppförts, däribland sextiosju bostads-

1. BARACKERNA I INTERNERINGSLÄGRET PÅ HORSERÖD, nära Helsingör. Detta läger rymmer omkring 1,000 ryska krigsinvalider, öfverförda från tyska krigsfångläger.

2. DANSKA HÖGVAKTEN.

3. BARACK FÖR DET DANSKA BEVAKNINGSMANSKAPET, 116 man under en öfverste jämte öfrigt befäl.

4. INTERNERADE RYSSAR. Bakom taggtråden stå två ryska soldater och i fönstren synas ryska officerare.

baracker för ca 1,000 man samt ett tidsenligt sjukhus af betydande storlek. Materielen till det stora byggnadsföretaget har hufvudsakligen hämtats från Sverige liksom äfven den elektriska kraften till belysningsverket tages härifrån. Platsen har ett för det afsedda ändamålet synnerligen fördelaktigt läge, inbäddad som den är i en djup barrskog. Lägre har i dagarna fått mottaga den första kontingenten ryska invalider, inalles 126 man, däraf ett stort antal officerare, hvilka öfverfördes till Danmark på ett tyskt transportfartyg. Vakhållningen inom lägre bestrides af dansk militär. Förslag har

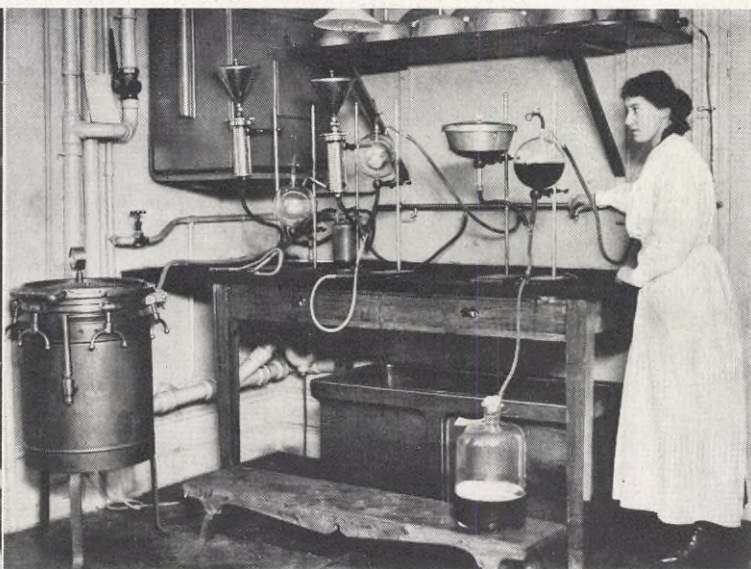
Efter fotografier.

Klitché: *Arnst 11/veersparre.*

väckts, att den stora anläggningen, när den efter fredsslutet ej längre är behöflig för sitt nuvarande ändamål, skall omvandlas till ett tuberkulossanatorium.

Foto, Malmström, Sthm.

Klubb: Kem. A.-B. Benat Silfverparre

DET NYA SVENSKA SERUMSINSTITUTET. T. v. doktor Ernst Levin, institutets ledare; t. h. interiör från laboratoriesalen.

En betydelsefull medicinsk institution har i dagarna blifvit fullt färdig i Stockholm. Det är Svenska serumsinstitutet, startadt af den bekante bakteriologen

doktor Ernst Levin, hvilken börjat en rationell anti-difteriserumtillverkning. Anstalten som är belägen i Karduansmakaregatan 2 förfogar öfver väl inredda loka-

ler och de modernaste instrument, delvis konstruerade af d:r Levin själf. Det är för öfrigt inte bara difteriserum som tillverkas utan äfven stelkrampsserum, hvilket hittills icke producerats här i landet. För immunisering och åderlätning af hästar har man två stallar, ett på Norr och ett på Kungsholmen. Som doktor Levins assistent fungerar doktor Allan Fries.

Foto, Olsson, Östersund.

ELDSVÅDAN I ÖSTERSUNDS STATIONSHUS den 7 maj.

I vindsvåningen till Östersunds stationshus utbröt den 7 maj en häftig eldsvåda, hvilken grep omkring sig med stor våldsamtet och först efter fyra timmars arbete kunde begränsas. Byggnaden blef svårt ramponerad, hvarjämte däri befintliga förråd, tillhöriga telegrafverket och representerande betydande värden, fullständigt förstördes. Elden antages hafva uppstått genom någon bristfällighet i värmeledningen.

*

Dalregementets gymnastikbyggnad i Falun härjades den 23 april af väldeld, hvilken uppstått efter en i lokalen anordnad danstillställning, hvarunder man handskats ovarsamt med eld. Närliggande byggnader voro starkt hotade, men blefvo tack vare det duktiga släckningsarbetet räddade.

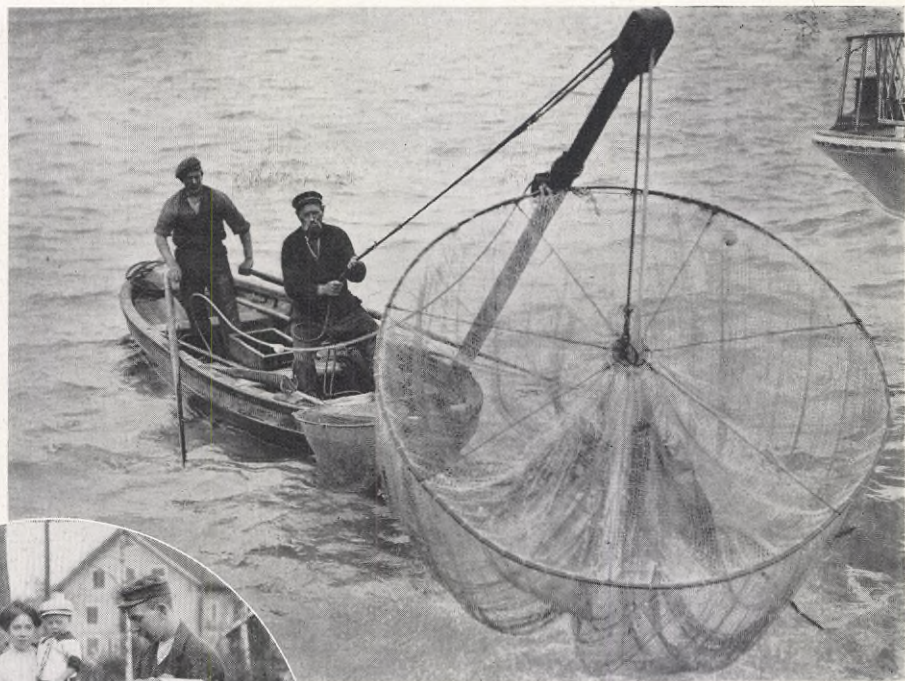
Anatörfoto. B. E. Barknatt, Falun.

Klubb: Kem. A.-B. Benat Silfverparre, Sthm-Öbg.

GYMNASTIKHUSBRANDEN.

Svenska Freds- och skiljedomsföreningen har på Gullaboås i Gullabo socken, Kalmar län, låtit resa en minnesvård öfver fredsvännen riksdagsmannen *Jonas Jonasson*, hvilken redan på 1860-talet i riksdagen frambar en motion om fred och afväpning.

100-årsdagen af den bortgångne

HVAR 8 DAGS GÖTEBORGSFOTOGRAF.

KUNDE VARA EN STOCKHOLMS-BILD från norskfisket i *Norrström*, MEN ÄR AF GÖTEBORGS ENDE FISKARE MED LIKNANDE REDSKAP; fångsten utgöres här af ål i Göta elf.

fredskämpens födelse inföll den 12 maj och aftäckandet af minnesstenen försiggick på följande dag.

BLIF MED-
ARBETARE I
HVAR 8 DAG!

MINNESVÅRD
rest af Freds- och
Skiljedomsföreningen
ÖFVER JONAS
JONASSON I
GULLABOÅS.

Foto. Nilson, Sölvesborg.

Efter fotografi. Utsida: Louis Sjöbergparre.
FEM GENERATIONER. Mönsterås församlings äldste medlem-
f. byggmästaren *Johan Vigren*, f. 1821, jämte ättlingar i rätt
nedstigande led utgörande representanter för 5 generationer.

NORDISKA MINISTERMÖTET.

FÖRSTA KONFEREN-
SEN Å K. SLOTTET I
STOCKHOLM D. 9 MAJ.
Vid bordets vänstra sida:
Norska utrikes- och
statsministrarne Ihlen
och Knudsen samt sven-
ske statsministern
Swartz; vid högra si-
dan: danska utrikesmi-
nistern Scavenius och
kanseljpresidenten Zahle
samt svenske utrikesmi-
nistern Lindman.

NÅR NORGES OCH
DANMARKS REPRÉ-
SENTANTER ANKOM-
MO: T. h. Statsministern
Knudsen (med exc. Lind-
man) och utrikesmini-
stern Ihlen (med exc.
Swartz). Därunder Kon-
seljpresidenten Zahle t.
v. och utrikesministern
Scavenius.

Foto. Malmström, S.M.U.

Kliché: Ernst Sjöbergspärr.

Nordiska ministerkonferensen tog sin början den 9 maj i Stockholm. De danska och norska gästerna anlände med Malmö-tåget på morgonen och begävo sig omedelbart till K. Slottet, där de voro konungens gäster. Danska regeringen representerades af konseljpresidenten Zahle och utrikesministern Scavenius och den norska af statsminister Knudsen och utrikesminister Ihlen, åtföljda af högre ämbetsmän inom resp. utrikesministerier. De mottogs vid stationen af excellenserna Swartz och Lindman. Vidare hade infunnit sig svenske ministern i Kristiania frih. Ramel, danska och norska ministrarna i Stockholm kammarherre Scavenius och doktor Hagerup, m. fl.

På slottet mottog konungen de norska ministerrarna kl. 12 och en kvart senare de danska. Sedan lunch intagits, togo förhandlingarna sin början kl. 2.

Kl. 7 e. m. gafs stor middag å K. Slottet. I middagen deltog, utom de danska och norska excellenserna, kronprinsen, danska och norska legationerna, stats- och utrikesministrarna, statsrådets öfriga ledamöter, riksmarskalken, riksdagens talmän och vice talmän, m. fl.

Vid middagen talade konungen och föreslog en skål för Norges och Danmarks konungar och deras folks välgång.

Förhandlingarna fortsattes den 10 och 11 maj.

DEN INTERNATIONELLA SOCIALISTKONFERENSENS FÖRSTA MÖTE.

— 537 —

... .., S.M.M.

Fr. v.: Herrar STAUNING (Danmark), ALBARDA (Holland), SÖDERBERG (Sverige), VIDNÆS (Norge), van KOL, (H.), BRANTING (S.), ENGBERG (S.), TROELSTRA (H.), HUYSMANS (Belgien), LINDQVIST (S.), LIAN (N.), NILSSEN (N.), MADSEN (D.), MÖLLER (S.).

Den internationella socialistiska konferensen höll den 10 maj sitt första allmänna sammanträde. Den skandinaviska samarbetskommittén diskuterade därvid med de holländska deltagarna planerna för konferensens framtida arbete. De danska och norska representanterna hade anländt dagen förut och voro hrr Ole Lian, Jakob Vidnæs och Magnus Nilssen från Norge

och minister Stauning och C. F. Madsen från Danmark. Representanterna för den tyska fackföreningsrörelsen Legien, Bauer och Sassenbach anlända den 13 maj. Vidare väntas representanter från Bulgarien samt från Bosnien och Herzegovina.

Redaktör Z. Höglund frigafs den 6 maj från Långholmen efter utståndet fängelsestraff för sitt förhållande vid den socialistiska fredskongressen i Folkets Hus förra året. Han möttes vid fängelseportarna af vänner och meningsfränder i god ordning. På källan voro hälsningsmöten anordnade i Södra folkparken och i Folkets hus. Den 8 maj intog herr H. sin plats i Första kammaren, där hans pulpet hade smyckats med blommor.

*

På f. m. den 7 maj uppvaktade representanter för nykterhetsorganisationer och frivilliga samfund regeringen med en skrivelse, hvori kräfvades förbnd för tillverkning och försäljning af rusdrycker, så länge kristiden var. Deputationen bestod af följande personer: Riksdagsmannen dir. Oskar Eklund, red. Alexis Björkman, riksdagsman Sven Linders, fabrikkör E. Wennsten, maskinist C. Blom, snickare P. Bergman, red. E. Ljunggren, red. J. Törnfeldt, doktor K. A. Jansson, pastor K. A. Modén, herr C. J. Olsson, kassör K. Nyström och frkn Emelie Rathou.

Foto. Malmström, Sthlm.

Källa: Drott Sjöströms.

HERR Z. HÖGLUND (X) ÅTER I RIKSDAGEN. Foto. tagen i Södra folkparken. Fr. v. d:r Hedén och red. Oljelund.

T. v.: DE NORSKA REPRESENTANTERNA TILL SOCIALISTKONGRESSEN. Fr. v.: herrar Vidnæs, Lian och Nilssen.

Foto. Malmström, Sthlm.

Deputationen, hvafs talan fördes af dir. Eklund, mottogs af statsminister Swartz och finansminister Carleson. Den överlämnade skrifvelsen var ställd till Konungen.

Foto. Malmström, Sthlm.

Källa: Kem. A.-B. Drott Sjöströms, Sthlm-Göta

NYKTERHETSORGANISATIONERNA UPPVAKTA REGERINGEN. Vi namnteckna fr. v.: Karl Nyström, J. Byström, J. Törnfeldt, K. A. Jansson, O. Eklund, C. J. Olsson, Alexis Björkman, S. Linders, P. Bergman, E. Wennsten, Emelie Rathou och E. Ljunggren.

LODJURET.

FÖR HVAR 8 DAG AF HUGO ÖBERG.

MAJOR ALMERFELT högt:

— Dj—r!

Han hade legat och vridit sig i sin säng, sömlös sedan flere timmar, ehuru han var alldeles uttrötad. Omöjligt att få en blund i ögonen för dessa fördömda människor i våningen ofvanpå. Kväll efter kväll samma historia: tyst till tiotiden, sedan började det. Nybyggdt hus, usla trossbottnar, tunga steg öfver golf utan mattor, ett utländskt tungomål mellan man och kvinna, en kombinerad bullertortyr af mangelbod, kugelbana och hyfvelverkstad. Hvad fan gjorde människorna? Det var så man kunde bli galen.

Han hade hört sig för hos portvakten. Jo, det var en inackorderingsfru, som hyrde våningen och i sin tur hyrde ut rum åt främlingarna, om ryssar, tyskar, tjucker eller italienare visste man inte. Men små, feta och svartmuskiga voro de.

Detta blir min undergång! tänkte majoren. Nu har jag inte fått sova på fjorton dar. Och jag har inte råd att resa bort, fattig pensionerad militär som jag är. Elisabeth kan jag inte lämna ensam heller. Hvarför kom vi inte med i kriget, så kunde man ha fått dö med äran! Nu blir jag själfmördare. Eller dräpare!

— Jag tror jag tar min revolver och skjuter upp genom taket! sade han högt, mycket högt.

Det blef alldeles tyst däruppe, en tystnad, som räckte minst halftimmen. Majoren höll just på att slumra in, då föll ett kugelklot i taket öfver honom, eller var det kanske bara en stor känga, som någon plattfotad svarting slängde i golfvet?

Major Almerfelt var bortåt sextio år, ett ganska stormigt lif hade han uthärdat, familjesorger, penningbekymmer och medfödd melankoli, han behöfde verkligen lugn, anklingen med en dotter, som han dyrkade.

Vid den sista skrällen däruppe for han upp i bädden och tände för tionde gången denna natt det elektriska ljuset på nattduksbordet.

Nervös, så han kallsvettades, steg han ur sängen och trädde på sig nattrock och tofflor.

Dessa inkräktare! Det bodde visst nära sju tusen obehöriga i Stockholm nu under kriget! Tvetydigt, penningstarkt folk, som utan skatter eller några som helst förpliktelser exploaterade det neutrala landets resurser. En gammal svensk officer kunde knappt få ett glas punsch eller en grogg i sitt hem, men kosacker och patrisk hade fri tillgång till allt! Åtande upp maten för landets eget folk, fördyrande hyrorna till det olidliga, myllrade de genom gåtorna, likgiltiga och belåtna i sina schaskiga pälsrockar. Och medan de gamla bronskanonerna på Gripsholms borggård, Galten och Suggan, som Pontus de la Gardie tog på en rysk fästning 1581, alltjämt sofo idesömnerna under målarsnön, regerade utländska äfventyrare det svenska samhällslifvet, traskande, jobbande, snackande i ett. Som om landet inte redan förut varit nog sönderschackradt af infödda, mer eller mindre utländska lycksökare!

Majoren hade gått af och an. Nu stannade han vid en duns däruppe och knöt ursinnig näfven mot taket. Tvärs genom trossbotten kunde han höra en kvinnlig stämma med monotona accenter, någon finsk eller rysk brytning. Så stöflade någon raskt öfver golfvet, sprang snedt hit och dit som en hund.

Med några trefvande gester af förtviflan gick majoren ut i sin lilla våning, besluten att kasta sig hvar som helst för att få sova.

Ute i tamburen på en liten puff låg dotterns handväska. Genom den öppna dörren till majorens rum föll ett knippe ljus öfver väskan.

Han vred på ljuset därute. Tog varligt väskan och smekte den med sina håriga, långa händer. Låset gick upp, dåligt fabrikat och väskan var inte ny.

Han kunde inte låta bli att plocka i innehållet. Stackars liten, hur skulle lifvet handskas med henne en gång, när han var borta? Denna fina, mörkblonda svenska flicka med en botticellisk madonnas sköna drag! Satt som fröken på ett kontor. Nyaste tidens ungmö, indragen i detta rastlösa jättemaskineri af tidningar, fabriker, banker! Hvad skulle man med barn, när de ändå måste offras åt industriens eller finansernas omätlige Molock!

Gift? Men han hade inte haft råd till umgänge, sedan den stora kraschen gick öfver hemmet! Och för resten? I armarna på en man, en okänd. En mer eller mindre lurk! Inga traditioner längre, inget djup, ingen trohet, bara njutning och bedrägeri! Fy fan!

Ett litet bref hade fastnat mellan majorens fingrar, helt ofrivilligt, mekaniskt öppnade han det.

Mia cara!

Domenica prossima — dimanche prochain jag mena — å Skansen chez lodyrene klocken 12, n'est-ce-pas? Jag älskar dig så micket.

Vieni a me!

Din Ludovico.

Majoren satt stel med biljetten och stirrade. En kärleksaffär! Elisabeth! Med en utlänning, en äfventyrare! Gud i himmelen! Eller satan själf!

Han sprang upp från puffen, där han suttit med väskan. Stod ett ögonblick orörlig med biljetten i handen, så stoppade han åter in den i väskan.

— Nej! sade han med en suck som en mornning. — Det ska inte ske en gång till i mitt lif! Då dödar jag hellre!

Med huvudet hukadt mellan de breda axlarna vaklade han in i sitt rum igen.

Det hade nu blifvit tyst i våningen ofvanpå. Men det dröjde timmar, innan majorn slumrade in i en sömn, full af mardrömmar.

* * *

Nästa söndag, ett grått nyårsväder, klockan tolf ännu blott helt få människor uppe på Skansens höjder. Framför lodjurens bur nära Renberget stod en liten italienare i pälsrock och rundkullig hatt. En ung tvålvacker man med mjölhvitt hy, stora granna ögon, svart mustasch och röda läppar.

Inne i burens trampade två lodjur af och an. Det ena hukade med resta morrhår, borrade en tigerblick i mannen utanför gallret och lät höra en urtidsmornning, djup och dof som första tonen i Rheingold.

Då lutade sig italienaren, violinist i Metropolkapellet, hångrinande in mot galleriet och försökte spotta det vilda djuret i ansiktet.

Djuret tog sats och gjorde ett litet språng, men hejddade sig och morrade urmotivet en gång till, om möjligt ännu dofvare.

Italienaren spottade ännu en gång, hoppande som en apa utanför det skyddande gallret. Nu träffades djuret af människans saliv och tog ett nytt språng ända in på gallret. Men italienaren drog sig snabbt tillbaka och hänskrattade.

Lodjuret gjorde ett slag, högbent och skönt på sina grofva tassar. Italienaren kom åter in på gallret och spottade.

Då grep honom en hård hand i nacken mellan hatten och pälskragen.

— Fåhund! hördes en kraftig stämma, och italienaren kände sig pressad så tätt intill gallret, att hans näsa stack in mellan järnstängerna. Lodjuren därinne började dansa på ett oroväckande sätt. Det ena tassade tyst omkring, men det, som morrat, kom allt närmre

...sida: *Henrik Sjöberg*.

LILLEBIL KROHN-CHRISTENSEN som Nunnan i "Miraklet", uppförd i Stockholm af Reinhardt'ska sällskapet.

Vidst. bild: SVENSKA MOTORCYKEL-KLUBBENS HEDERSGÅFVA TILL SIN HEDERSLEDAMOT, HOFSTALLMÅSTAREN GREFVE CLARENCE VON ROSEN Å 50-ÅRS DAGEN DEN 12 MAJ. Modellerad af bildhuggaren Eric Raphael-Rådberg och bronsgjuten hos Meyers, Stockholm.

Forts. fr. sid. 531.

hos borggreffen och schavotteringen på torget äro scener, hvilka, mättade af sensationer och skönhet, etsa sig in i minnet.

Madonnans svåra roll utföres berömvärdt af *Mia Carmi*. Hon äger ett bildskönt ansikte, hvilket i förening med det milda och vemodiga leendet gör henne i hög grad madonnalik. Hennes plastik är också utmärkt.

Nunnan Megildi spelas af den på senare tid ofta med loford nämnda norska danskonstnärinnan fröken *Lillebil Krohn-Christensen* (dotter till aflidne förlätlaren Krohn och nu styvdotter till teaterchefen Christensen i Kristiania). Den endast 17-åriga konstnärinnan gjorde fullständig succès. Hon visade sig vara en benädd dansös af modern skola, behärskande de mimiska uttrycks-

inpå gallret med morrandet stegradt till ett doft vrål.

— Fåhund! upprepade rösten bakom den ihopkrypande italienaren. Spottar du på det svenska lodjuret? Hut och akta din snut!

Och italienaren kände alltjämt sitt ansikte tätt tryckt intill det iskalla gallret, bakom hvilket ett par gula, hemska irisringar dansade allt närmare och närmare. I hvilket ögonblick som helst kunde han ha de stora tassarna i ansiktet.

Lodjuret tog ett språng, men i samma ögonblick ryckte den starka handen offret tillbaka från gallret och släppte det.

Italienaren tumlade ett par steg, så vände han sig ursinnig och häpen mot den mänskliga angriparen.

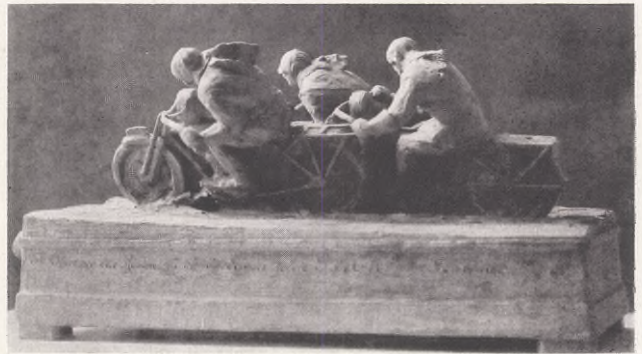
Där stod en högräst grånad herre i gammalt brunt pälsverk och såg på honom lika skarpt som lodjuret nyss. Under mössan ett fåradt, hårdt ansikte med stora grå ögon och hvita små kattmustascher under den korta, energiska näsan.

Nu tog den gamle herrn blixtnabbt upp en revol-

Foto. Finn, Upsala.

LOTTON VON KRÆMERS GRAFVÅRD Å UPSALA KYRKO GÅRD, aftäckt den 12 maj. Medaljongen modellerad af C. Eldh, huggen i mörk granit af A. Sandin.

Efter fotograf

...sida: *Henrik Sjöberg*.

medlen och med en anmärkningsvärdt betydande dramatisk uppfattning. Kritiken har också gifvit henne ett enstämmigt erkännande för hennes tjugande apparition, graciösa dans och levande minspel. Fröken Krohn-Christensen har trots sin ungdom länge varit i elden. Efter utbildning i Kristiania kom hon till den ryske mästaren i dans, Fokin, som elev. Hon återvände sedan till Kristiania och upptäcktes där för två år sedan af Reinhardt som genast engagerade henne. I Berlin har hon lagt publiken för sina fötter bl. a. i en roccocoalett "Die Schäferin" och "Die grüne Flöte".

Miraklet blef som sagt en stor seger för Reinhardtstruppen, hvilken också föranledde ledaren att gifva ett par repriser.

ver ur pälsfickan och höll den tätt intill sig, lågt och utan pose riktad mot italienaren. Så sade han i korta satser, kommandoton:

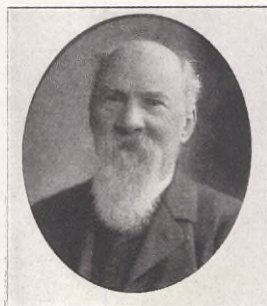
— Ni är Ludovico, spelar i ett kapell här. Ni har försökt föföra min dotter, och jag hatar er. Vid minsta försök att närma er henne, skjuter jag ner er. På min officersära, jag skjuter ner er! Jag har tagit reda på er, ni är en förförare och schajas. Hvar ni träffat min dotter, angår mig inte, men nu är det slut. Hon har sett er spotta på det svenska lodjuret och förstår nu hvad sort ni är. Hon står där borta vid kojnan. En svensk koja, herre! Ge er i väg, lämna Skansen genast, sedan staden, sedan helst landet! Eller ni ska få känna på tassarna af ett värre lodjur än det där! Marsch! Ut!

Den lille italienaren gnistrade af raseri och började tala, men majoren riste litet med revolvern och tog ett steg framåt.

Ingen människa syntes till i närheten. Likblek, med röda fläckar på de mjölhvita kinderna såg sig italienaren lömskt omkring och gick efter en hänfullt

Forts. å sid. 543.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

H. O. LINDGREN.
F. d. Professor. — Lund.
80 år 17 Maj.*

N. G. W. LAGERSTEDT.
F. d. Läroverksråd. — Stock-
holm. — 70 år 19 Maj.*

J. G. RICHERT.
F. d. Professor. — Stockholm.
60 år 16 Maj.*

F. B. DRAKENBERG.
Rektor. — Falköping.
50 år 16 Maj.*

C. W. E. WOLLERT.
F. d. Major. — Sala.
75 år 13 Maj.*

F. A. LOVÉN.
Jägmästare. Fil. Dr. — Karl-
stad. — 70 år 2 Maj.*

C. F. ASKER.
F. d. Kapten. — Stockholm.
60 år 14 Maj.*

C. C. VON ROSEN.
Grefve. Hofstallmästare. —
Väsby. — 50 år 12 Maj.*

M. ELLIOT.
Grosshandlande. — Stockholm.
75 år 16 Maj.*

J. W. M. WESTRUP.
Konsul. — Lund.
55 år 13 Maj.*

G. F. HAMMAR.
Disponent. — Vänersborg.
50 år 27 April.*

H. C. THORESEN.
Civilingenjör. — Saltsjöbaden.
50 år 16 Maj.*

C. V. M. URSELL.
Häradshövding. — Estöf.
60 år 17 Maj.*

R. A. S. FLEETWOOD.
Friherre. Riddarhuskamrer. —
Stockholm. — 55 år 18 Maj.*

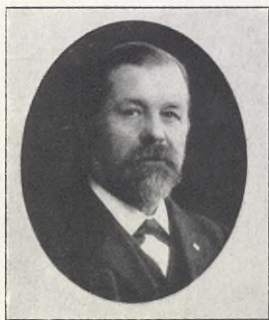
J. J. A. EHRENSVÄRD.
Grefve. Minister. — Bern.
50 år 9 Maj.*

C. V. ÅSTRAND.
Häradshövding. — Linköping.
50 år 22 Maj.*

* Data å sid. 543.

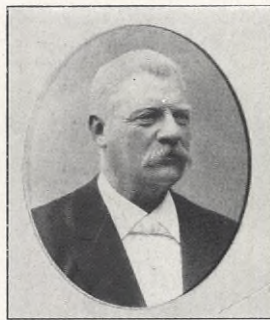
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

C. J. HAMMARSTRÖM.
F. d. Riksdagsman. — Köping.
75 år 30 April.*

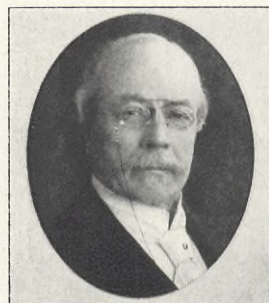
J. J. BYSTRÖM.
Redaktör. — Stockholm.
60 år 15 Maj.*

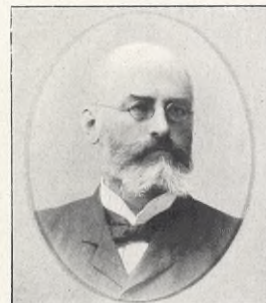
C. A. ANDERSSON.
Handlande. — Smålandsstenar.
60 år 5 Maj.*

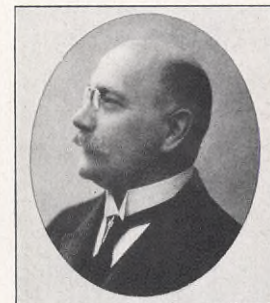
E. H. N. ROSENIUS.
Fil. d.r. Förste Aktuarie. —
Stockholm. 50 år 30 April.*

K. H. C. ENGELBRECHT.
Apotekare. — Stockholm.
70 år 16 Maj.*

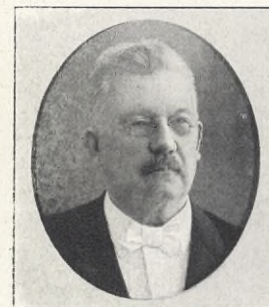
A. A. LEVIN.
Professor. — Stockholm.
65 år 24 Maj.*

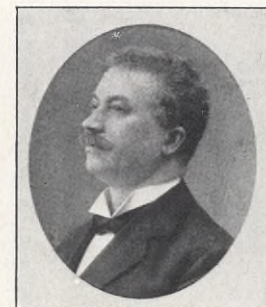
C. J. ARHÉN.
Apotekare. — Kristianstad.
60 år 13 Maj.*

C. G. ÅHMAN.
Prakt. läkare. — Göteborg.
50 år 7 Maj.*

O. T. BERGSTRÖM.
F. d. Landtränmästare. —
Umeå. — 70 år 11 Maj.*

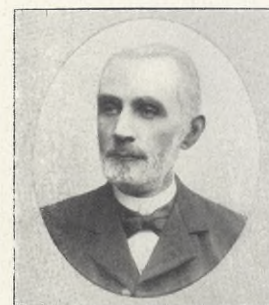
C. A. NILSON.
Postmästare. — Falköping-
Ranten. 60 år 9 Maj.*

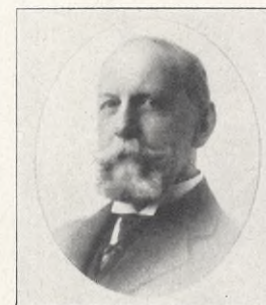
C. F. A. SCHYLÄNDER.
Tullkontrollör. — Stockholm.
50 år 4 Maj.*

O. F. ENBOM.
Byråchef. — Stockholm.
50 år 3 Maj.*

B. M. ANDERSSON †.
Skeppsredare. — Helsingborg.
F. 36. † 4 Maj.*

I. G. S. ASPELIN †.
Generalkonsul. — Kristiania.
F. 57. † 8 Maj.*

G. E. BENNICH †.
Disponent. — Jössefors.
F. 65. † 2 Maj.*

C. LÖFVANDER †.
Direktör. — Stockholm.
F. 72. † 7 Maj.*

* Data á nästa sida.

Foto. Forslund,
Göteborg.

KAPTEN GUSTAF KILMAN PÅ "GÅTAN", förste pristagare vid prishoppning på Kviberg den 6 maj. Detta ekipage torde vara ett af de segerrikaste bland våra officersryttare.

VÄRLDSKRIGET.

Under andra majveckan fortsattes de våldsamma försöken både på engelska och franska frontdelen att bryta igenom tyskarnes linjer. Engelsmännen gjorde massanfall vid *Bullecourt*, mellan Arras och Lens och s. om Cambrai. Samtidigt voro fransmännen stadda i häftig prässning mot tyskarnes ställningar både i Champagne (vid Nauroy) och på Aisnelinjen söder om Laon, där deras anfall på bred front koncentrerades. I Champagne synas de ha trängt in i tyskarnes första linje, men senare ha kastats tillbaka. Från valplatsen söder om Laon rapporterade fransmännen en stor seger vid *Vauxaillon*, där de tagit 5,600 fångar. De närmast följande dagarne företogo så tyskarne starka motstötter, hvarvid en del af *Mont d'Hiver*, som fransmännen bemäktigat sig, återtog af tyskarne. På engelska fronten riktade sig de tyska anfällen närmast mot byn Fresnoy (v. om Douai), som åter föll i tyskarnes händer. Artilleriet trädde på nytt i lifligare verksamhet, och v. om Cambrai, där engelsmännen fått förtästa i *Bullecourt*, höljade striden fram och tillbaka. Den 11 rapporterade tyska högkvarteret, att ett engelskt kringränningsförsök vid *Bullecourt* slagits tillbaka.

På östra krigsskådeplatsen förekommo blott spridda sammanstötningar. Ett slag i stor stil och af utomordentlig häftighet utvecklades på den *macedoniska fronten*, där italienare, fransmän och ryssar på en 16 km. bred linje anföll de tysk-bulgariska ställningarne vid *Cerna-kröken*; slaget började den 8 och rasade till följande dag och afton med största våldsamt. Förutom vid

Foto. Rylander,
Bkejö.

GREFVE CURT VON SCHWERIN, f. d. fänrik vid Smålands husarregt., nu i tysk militärtjänst och nyligen dekorerad med järnkorset.

Cerna-kröken angrepo de allierade n. v. om Monastir, och samtidigt riktade serberna en stöt norr om *Vodena*, där de trängde in i tyskarnes ställningar, men kastades ut igen. Engelsmännen företogo ett stort angrepp vid *Doiran-sjön*, eröfrande fiendliga ställningar på ca 3 km. bredd.

I *Ryssland* ser det ut att åter ha blifvit något lugnare kring den provisoriska regeringen, sedan arbetarrådet fått sin beskärda del af inflytandet ytterligare sanktioneradt genom samarbete med kabinettet. En märklig företeelse var arbetarrådets åtgärd att skaffa sig en egen "utrikessektion" för att bedriva sin särskilda utrikespolitik. Genom detta sitt nya organ riktade rådet en uppmaning till ententen att revidera sina krigsmål. I franska tidningar var denna tudelning af Rysslands utrikes angelägenheter utsatt för åtskillig och synnerligen besk kritik. En annan viktig åtgärd var rådets beslut att utfärda en inbjudan till en internationell socialistisk fredskongress.

Fredsutsikterna höllos på dagordningen bl. a. genom den danske socialisten Borgbjergs resa till Petrograd, där han aflämnat besked om, på hvilka vilkor den tyska socialdemokratin ville sluta en fred. Samtidigt gjordes i norska *Morgenbladet* ett försök att angifva af de vilkor, som *Bethman-Hollweg* skulle komma att föreslå.

I veckans början hölls en viktig konferens i Paris mellan ententens statsmän, därvid det nu äfven af ententepressen öppet som i hög grad oroande erkända u-båtskriget var på tal. Enligt en holländsk uppgift skulle amerikanska krigsfartyg nu ha anländt till europeiska farvatten.

Bländ veckonyheterna må slutligen äfven antecknas att republiken *Haiti* inträdt i de krigförandes rad på ententens sida.

F. fänriken vid Smålands husarregemente greve *Curt von Schwerin*, som i höstas fick anställning som löjtnant vid 2dra grenadjärregementet i Stettin och sedan medio af januari månad deltagit i striderna på den rumänska fronten, har den 4 april dekorerats med järnkorset. Han hade frivilligt anmält sig att föra en stormkolonn mot en rysk ställning och i spetsen för kolonnen inträngt i och eröfrat ställningen.

För att till Tyskland öfverföra den på posten i Malmö hopade enorma mängden af s. k. *kärleksgåfvor* till i tysk fångenskap varande ryssar har svenska postverket förhyrt en särskild ångare "Egon", hvilken på sin första resa medförde 13 järnvägsagnar paket, en bräkdell endast af de i Malmö upplagrade väldiga förråden af kärleksgåfvor.

K. POSTVERKET FÖRHYR ÅNGARE FÖR TRANSPORT AF "KÄRLEKSGÅFVOR" TILL RYSKA KRIGSFÅNGAR I TYSKLAND. Central Ateljern, Malmö.

Ejtertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller oavlkorlikt förbud.

Blif medarbetare
i HVAR 8 DAG!